

RECENZIA/BOOK REVIEW**ZUBAĽOVÁ, Ľ. 2017. *Zahraničnoobchodná politika EÚ (vzťahy s vybranými regiónmi)*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 168 s.**Kristína Drieniková¹

Na konci druhej dekády 21. storočia dochádza k mnohým zmenám vo svetovom hospodárskom prostredí, zmenám, ktoré sú turbulentné a dynamicky menia podmienky globálneho obchodu. Menia sa pozície krajín, regiónov, od prelomu miléníí nastávajú zmeny v rovnováhe hospodárskej a finančnej sily zo západu na východ, najmä do ázijského regiónu.

Európska únia, ktorá ešte stále predstavuje jedného z najvýznamnejších hráčov globálneho obchodu, musí reagovať na meniace sa globálne hospodárske prostredie. Vo svojej obchodnej politike sa snaží o čoraz väčšiu otvorenosť a liberalizáciu obchodných tokov, prehľbuje spoluprácu s tretími krajinami. V poslednom období čelila i čelí viacerým výzvam, ktoré ovplyvňujú aj smerovanie jej obchodnej politiky. Medzi ne môžeme zaradiť úspešné referendum o vystúpení Veľkej Británie z EÚ, snahy o prehľbovanie obchodnej spolupráce s ázijsko-pacifickým regiónom či čoraz viac skloňovaný princíp protekcionizmu, a to predovšetkým v obchodnej politike jej najväčšieho obchodného partnera. Preto sa EÚ čoraz viac sústreďuje i na regióny, s ktorými má bohatú obchodnú históriu a ktoré dôležité z pohľadu budúcich obchodných a hospodárskych vzťahov.

Vysokoškolská učebnica *Zahraničnoobchodná politika EÚ (vzťahy s vybranými regiónmi)* autorky Ľubice Zubaľovej veľmi promptne reaguje na prebiehajúce zmeny a trendy v obchodnej politike Európskej únie. Zameriava sa na spoluprácu EÚ s vybranými regiónmi, a to najmä krajiny západného Balkánu, Severnej Afriky a Blízkeho východu, krajiny Afriky, Karibiku a Tichomorja známe pod skratkou AKT a krajiny latinskoamerického regiónu. Zároveň sa venuje aj špecifikám spoločnej poľnohospodárskej politiky, keďže práve poľnohospodárske komodity tvoria významnú časť obchodných vzťahov EÚ s danými regiónmi.

Jej cieľom je analyzovať zahraničnoobchodné vzťahy EÚ s vybranými regiónmi a skúmať zmeny, ku ktorým vo vývoji krajín a vzájomných vzťahov dochádza. Z tohto hľadiska je učebnica rozdelená na päť kapitol. Každá kapitola venujúca sa spolupráci EÚ s vybranými regiónmi obsahuje krátku a výstižnú charakteristiku daného regiónu s dôrazom na jeho hospodársko-politické špecifiká a poukazuje na vývoj vzájomnej spolupráce podľa jednotlivých období.

Prvá kapitola učebnice *Spoločná poľnohospodárska politika EÚ* sa venuje špecifikám obchodovania s poľnohospodárskou a potravinárskou produkciou v EÚ a poskytuje prehľad, ako sa vzájomne ovplyvňujú obchodná a poľnohospodárska politika. Študenti

¹ Ing. Kristína Drieniková, PhD.; Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava; E-mail: kristina.drienikova@euba.sk

vd'aka nej získajú prehľad o cieľoch, princípoch, nástrojoch spoločnej poľnohospodárskej politiky. Podrobne sa venuje úprave poľnohospodárskej politiky v rámci GATT a WTO.

V druhej kapitole sa autorka zameriava na región západného Balkánu. Sprehľadňuje vývoj vzájomných vzťahov počas 90. rokov 20. storočia ako aj po roku 1999. Správne upozorňuje na rastúcu úlohu Ruska i Turecka v regióne. Podrobne popisuje nástroje obchodnej politiky EÚ voči krajinám západného Balkánu vrátane stabilizačného a asociačného procesu i prístupového procesu daných krajín do EÚ. Zároveň podrobne analyzuje obchodnú spoluprácu EÚ s jednotlivými krajinami a jej špecifiká.

Tretia kapitola rieši spoluprácu EÚ s desiatimi krajinami v oblasti Stredozemného mora – krajinami, ktoré sú súčasťou tzv. južnej vetvy európskej susedskej politiky. Výstižne charakterizuje a poukazuje na hlavné problémy regiónu – či už ide o migráciu, nedostatok pitnej vody, rast chudoby či nezamestnanosť mladých, poukazuje aj na význam ropy, ktorá ovplyvňuje hospodárstvo regiónu. Podrobne popisuje vývoj vzájomnej spolupráce, ako aj význam a znaky eurostredomorských asociačných dohôd. V ďalšej časti analyzuje obchodné vzťahy EÚ s regiónom ako celkom i s jeho jednotlivými krajinami. V závere kapitoly hodnotí spoluprácu Slovenska s krajinami regiónu Severnej Afriky a Blízkeho východu.

Predmetom ďalšej kapitoly sú tradičné vzťahy Európskej únie s krajinami Afriky, Karibiku a Tichomoria. V úvode autorka poukazuje na hlavné hospodárske charakteristiky, resp. problémy týchto rozvojových krajín. Poukazuje na vývoj vzájomnej spolupráce cez dohody o pridružení týchto krajín (zväčša bývalých kolónií) k Európskym spoločenstvám, nový prístup v rámci Loméjských dohôd a obdobie od nového tisícročia viažuce sa k Dohode z Cotonou, jej princípom a novým režimom upravujúcim vzájomné obchodné vzťahy. Autorka sa podrobnejšie venuje práve dohodám o ekonomickom partnerstve (EPAs), ich prioritám a prínosom. Ďalej analyzuje obchodnú spoluprácu so šiestimi regiónmi AKT vyčlenených podľa rokovaní o dohodách EPAs. V závere kapitoly sa autorka venuje aj iniciatíve Aid for Trade zameranej na podporu rozvojových krajín v medzinárodnom obchode.

Posledná kapitola učebnice podrobne rieši spoluprácu EÚ s krajinami latinskoamerického regiónu. V úvode takisto poukazuje na hlavné hospodárske znaky a problémy regiónu a analyzuje vývoj vzájomnej spolupráce s EÚ v štyroch etapách od 60. rokov 20. storočia. Ďalej sa zameriava na špecifiká obchodnej politiky EÚ – z hľadiska dohôd s jednotlivými krajinami či zoskupeniami regiónu. Podrobnejšie sa venuje MERCOSURu, Andskému spoločenstvu národov, Mexiku, Čile a Kube, ktorá má podľa slov autorky „v rámci tejto skupiny vo vzťahu k EÚ zvláštne postavenie“.

Uvedená vysokoškolská učebnica podáva ucelený prehľad špecifík a nástrojov obchodnej politiky EÚ vo vzťahu k prevažne rozvojovým regiónom – Latinskej Amerike, krajinám južnej vetvy susedskej politiky, krajinám AKT, ako aj voči krajinám západného Balkánu. Zároveň je významná z pohľadu špecifík spoločnej poľnohospodárskej politiky a jej vzťahu voči spoločnej obchodnej politike EÚ. Svojou štruktúrou, obsahom, kvalitou a najmä aktuálnosťou je významným teoretickým i praktickým prínosom pre študentov nielen Ekonomickej univerzity, ale aj iných univerzít zameraných na problematiku medzinárodného obchodu a zahraničnoobchodnej politiky či pre odborníkov z praxe, ktorí sa chcú zorientovať v danej problematike.

